

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā,

2007. gada 14. martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese I.Kaļiņina

piedaloties pieteicējai *I.D.*,
atbildētāja – Rīgas bāriņtiesas – pilnvarotajai pārstāvei Vandai Kazanovskai,

2007. gada 23. februārī Rīgā, Antonijas ielā 6, atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *I.D.* pieteikuma par Rīgas bāriņtiesas 2006. gada 7. jūnija lēmuma Nr.1-6/1226 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas bāriņtiesas 2006. gada 7. jūnija lēmumu Nr.1-6/1226 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) *I.D.* (turpmāk – pieteicēja) atņemtas nepilngadīgās *I.S.* aprūpes tiesības.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka Rīgas bāriņtiesas lietvedībā *I.S.* lieta atrodas kopš 1999. gada. Šajā laikā pieteicējai vairākkārtīgi atņemtas un atjaunotas *I.S.* aprūpes tiesības. Ar Rīgas bāriņtiesas 2002. gada 17. aprīļa lēmumu Nr. 1-6/690 pieteicējai atjaunotas *I.S.* aprūpes tiesības, jo pieteicēja sadarbojusies ar sociālo dienestu, bija uzlabojusi savu sociālo situāciju, *I.S.* vēlējās atgriezties mājas aprūpē.

Pieņemot pārsūdzēto lēmumu, Rīgas bāriņtiesa noskaidroja, ka nepilngadīgā *I.S.* atrodas ārpus ģimenes aprūpes iestādē un nevēlas atgriezties ģimenē, *I.S.* atkārtoti ir aizbēgusi no mājām, no kā secināms, ka pieteicēja nespēj nodrošināt bērna attīstībai piemērotus apstākļus un emocionāli labvēlīgu vidi. Pieteicēja pret meitu *I.S.* izturējusies nolaidīgi, tādējādi apdraudot meitenes veselību.

Pārsūdzētais lēmums pieņemts, pamatojoties uz Civillikuma 203. panta pirmās daļas 2. punktu un likuma „Par bāriņtiesām un pagasttiesām” 16. panta otro daļu, 21. panta trešo daļu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. panta trešo daļu.

[2] 2005. gada 6. jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums, kurā lūgts atcelt pārsūdzēto lēmumu, norādot, ka pieteicēja var pilnībā nodrošināt savai meitai *I.S.* normālus dzīves apstākļus, kā arī garīgu attīstību.

[3] Atbildētājs – Rīgas bāriņtiesa – lietā sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst pilnībā, norādot pārsūdzētajā lēmumā minētos argumentus un papildus paskaidro, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, ievērojot bērna intereses un ir likumīgs, pamatots un pamatots

[4] Tiesas sēdē pieteicēja paskaidroja, ka bāriņtiesas darbinieki mainās ik pēc pusgada, līdz ar to bāriņtiesa, vairākas reizes pieņemot lēmumus par aprūpes tiesību atņemšanu pieteicējai, un pēc tam tos atjaunojot, radījusi situāciju, ka bērns iemācījies manipulēt ar šādu iespēju ignorēt vecāku likumīgās prasības bērna audzināšanas jautājumā. Pēc bērna izņemšanas no ģimenes *I.S.* vairs neapmeklē

skolu, līdz ar to pieteicējai ir bažas par to, vai viņas meita varēs šogad pabeigt 9. klasi. Ja bērns dzīvotu ģimenē, tādas situācijas nebūtu, jo pieteicēja gan uzrauga meitas apmācības procesu, sadarbojoties ar klases audzinātāju, gan sniedz nepieciešamo konsultatīvo palīdzību visos priekšmetos, izņemot angļu valodas apmācības kursu. Pieteicēja norādījusi, ka bērns, atrodoties aprūpes iestādēs, vairākkārtīgi tika vests uz psihiatrisko slimnīcu, kas pieteicējas ieskatā nav pieļaujams, jo traumē nepilngadīgā bērna psihi.

Pieteicēja uzskata, ka bērna interesēs ir uzturēties ģimenē un pieteicējas pienākumos ietilpst rūpēties un izglītēt bērnu, un neviens cits nevar to nodrošināt labāk nekā pieteicēja. Kaut gan bērns vēl joprojām nav izteicis vēlmi atgriezties dzīvot ģimenē, pieteicēja uzskata, ka bērnam ir jādzīvo ģimenē.

[5] Atbildētāja pārstāve pieteicējas pieteikumu neatzina, minot pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos izteiktos argumentus.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējusi lietas materiālus un tiesas sēdē noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku pārstāvju paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums par Rīgas bāriņtiesas 2006. gada 7. jūnija lēmuma Nr.1-6/1226 atcelšanu ir nepamatots un ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 250. pantu tiesa, taisot spriedumu, pārbauda, vai:

1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus;

2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām;

3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības.

Tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvā aktā.

[8] Tiesa konstatē, ka Rīgas bāriņtiesas 2006. gada 7. jūnija lēmums Nr.1-6/1226 ir pieteicējai nelabvēlīgs administratīvais akts, kas pamatots ar Civillikuma 203. panta pirmās daļas 2. punktu, likuma „Par bāriņtiesām un pagasttiesām” 16. panta otro daļu, 21. panta trešo daļu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. panta trešo daļu.

[9] Civillikuma 203. panta pirmās daļas 2. punkts (redakcijā, kādā tā bijusi pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā) noteic, ka bērna aprūpes tiesības vecākam tiek atņemtas, ja bāriņtiesa atzīst, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāku vainas dēļ (vecāku apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ).

Likuma „Par bāriņtiesām un pagasttiesām” (bijis spēkā pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā) 16.panta otrā daļa noteic, ka ja ir faktiski šķēršļi, kas vienam no vecākiem liedz iespēju aprūpēt bērnu, vai bērns vecāku vainas dēļ atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bāriņtiesa (pagasttiesa) lemj par bērna aprūpes tiesību atņemšanu, savukārt minētā likuma 21. panta trešajā daļā noteikts, ka ja nepilngadīgā dzīves apstākļu apsekošanā atklājas, ka viņš atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bāriņtiesas (pagasttiesas) priekšsēdētājs vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna aprūpes tiesību atņemšanu un bērna ievietošanu audžuģimenē, patversmē, slimnīcā vai citos drošos apstākļos, un bāriņtiesa

(pagasttiesa) ne vēlāk kā 15 dienu laikā pieņem lēmumu par bērna aprūpes tiesību atjaunošanu vecākiem vai bērna ārpusģimenes aprūpi.

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. panta trešajai daļai jebkurās jomās, kas skar bērna intereses, bērna viedoklim veltāma pienācīga vērība atbilstoši viņa vecumam un briedumam.

[10] No minētajām tiesību normām izriet, ka bāriņtiesa ir tiesīga un tai ir pienākums lemt par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākam gadījumā, ja bērns vecāku vainas dēļ atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos. Pieņemot šādu lēmumu bāriņtiesai ir jāņem vērā bērna viedoklis.

[11] No lietas materiāliem un procesa dalībnieku paskaidrojumiem tiesa konstatē turpmāk minētos apstākļus:

[11.1] Ar 2006. gada 17. marta vēstuli Nr. 1-1/82 (lietas 64. lapa) nodibinājums „Centrs Dardedze” vērsies Rīgas bāriņtiesā, norādot uz to, ka 2006. gada 13. marta vakarā centrā griezās bērns *I.S.* ar lūgumu palikt pa nakti, norādot, ka no mājām aizgājusi pirms 3 dienām, nakšņojusi kāpņu telpā un pie vecāsmātes. Vēstulē norādīts, ka bērns aizgājis no mājām, jo māte liek visu laiku strādāt, citreiz nedod ēst, bērnam nav iespējas apmeklēt skolu. Centrs norāda, ka laikā no 2006. gada 13. marta līdz pat 2006. gada 17. martam neviens nav interesējies par *I.S.*

[11.2] 2006. gada 31. martā Rīgas bāriņtiesas darbinieki apsekojuši pieteicējas ģimenes apstākļus (lietas 66. lapa), Ģimenes apstākļu apsekošanas aktā konstatēja, ka ģimene dzīvo neapmierinošos sadzīves apstākļos. No mātes nebija iespējams noskaidrot patiesos iemeslus meitenes iešanai no mājām.

[11.3] 2006. gada 3. aprīlī Rīgas bāriņtiesa noformējusi protokolu par nodibinājuma „Centrs Dardedze” sniegto informāciju (lietas 67. lapa), ka 2006. gada 31. martā *I.S.* atteikusies tikties ar māti.

[11.4] 2006. gada 26. aprīlī Rīgas bāriņtiesā ticis noformēts sarunas protokols ar *I.S.*, kurā konstatēts, ka bērns kategoriski atsakās atgriezties dzīvot pie savas mātes un ar māti satikties nevēlas.

[11.5] 2006. gada 30. aprīlī *I.S.* iesniedza Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un atbalsta centra „Marsa Gatve” struktūrvienībai „Krīzes centrs ielas bērniem” (turpmāk tekstā – Centrs) iesniegumu (lietas 75. lapa) ar lūgumu uzņemt viņu krīzes centrā.

[11.6] 2006. gada 8. maija vēstulē Nr. SDKR-06-182-dv (lietas 77. lapa) Rīgas Kurzemes rajona Sociālā dienesta vadītājs izteicis viedokli, ka bērna *I.S.* interesēs ir būt ārpus ģimenes aprūpes.

[11.7] 2006. gada 9. maijā nodibinājums „Centrs Dardedze” sniedzis Rīgas bāriņtiesai psihologa atzinumu par situāciju, kādā bērns atradies uzsākot rehabilitācijas kursu, kas liecina par vērojamu vardarbības seku simptomātiku.

[11.8] 2006. gada 7. jūnijā Rīgas bāriņtiesa pieņēma lēmumu Nr.1-6/1226 (lietas 92. – 93. lapa) atņemt nepilngadīgās *I.S.* aprūpes tiesības *I.D.*

[12] Tiesa konstatē, ka pārsūdzētais lēmums ir pamatots ar to, ka māte pret bērnu ir izturējusies nolaidīgi, tā apdraudot meitenes veselību, kā arī pieteicēja nav spējusi nodrošināt savai meitai piemērotus apstākļus, audzināšanu un emocionāli labvēlīgu vidi, kas ir par pamatu bērna aprūpes tiesību atņemšanai.

Augstākās tiesas 2005. gada Tiesu prakses vispārīgumā “Objektīvās izmeklēšanas princips – interpretācija un piemērošana” ir noteikts, ka administratīvā akta pamatojums ir jēdziens, kas ietver iestādes atsauci uz konkrētu tiesību normu, tās analīzi un argumentus, no kuriem izriet, ka lietas faktiskie apstākļi atbilst piemērotajā tiesību normā regulētajam sastāvam (8. lpp).

[13]Tiesa secina, ka ar konkrētās lietas pierādījumiem [11.1] - [11.8] ir pierādīts, ka pieteicēja nav nodrošinājusi bērna *I.S.* aprūpi un uzraudzību, pieļaujot, ka bērns 2006. gada 10. martā aizgājis no mājām, un vairākās dienas neinteresējoties par bērna atrašanās vietu un bērnu nemeklējot. Tiesas ieskatā minētais atzīstams par notikušo reālo bērna dzīvības un veselības apdraudējumu. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja tikai 2006. gada 31. martā ieradās nodibinājumā „Centrs Dārdedze”, bet bērns pat pēc ilgstoša laika posma atteicies tikties ar savu māti, kas liecina par bērna atsvešinātību no savas mātes un nevēlēšanos kontaktēties ar viņu. Arī tiesas sēdes laikā pieteicēja apstiprinājusi, ka *I.S.* vēl joprojām nav izteikusi vēlēšanos atgriezties dzīvodot ģimenē. No minētā tiesas ieskatā izriet, ka bērns vēl joprojām nav izjutis nepieciešamību pēc atgriešanās ģimenē.

Konstatējot šo apstākli, tiesa atzīst, ka pārsūdzētā lēmuma pamatojums attaisno pieteicējai ar lēmumu noraidītās aprūpes tiesības pār savu meitu *I.S.*, konkrētajā gadījumā par noteicošu apstākli atzīstot nepilngadīga bērna viedokli šajā jautājumā atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. panta trešajā daļā noteiktajam, ka jebkurās jomās, kas skar bērna intereses, bērna viedoklim veltāma pienācīga vērība atbilstoši viņa vecumam un briedumam.

Par bērna viedokli tiesas sēdē tiesu informēja gan pieteicēja, gan atbildētāja pārstāve. Abu procesa dalībnieku informācija liecina par to, ka *I.S.* nav izteikusi vēlmi atgriezties ģimenē.

Tiesa atzīst, ka tiesas sēdes laikā pieteicējas izteikti vispārējie argumenti pārsūdzētā lēmuma atcelšanai nevar tikt atzīti par pietiekamiem, lai atceltu pārsūdzēto Rīgas bāriņtiesas lēmumu.

[14] Pieteicējas tiesas debašu laikā norādītais, ka pieteicēja neiebilst, ka viņas meita *I.S.* arī turpmāk paliktu bērnu aprūpes iestādē, bet bāriņtiesai konkrētajā gadījumā nav bijis nepieciešams atņemt pieteicējai aprūpes tiesības pār nepilngadīgo *I.S.* tiesas ieskatā nav pamatots, jo atbilstoši Civillikuma 177. pantā noteiktajam bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu. Tiesa norāda, ka bērna aprūpi, bērnam atrodoties bērnu aprūpes iestādē, realizē iestāde un konkrētajā gadījumā pieteicēja nevar pilnībā īstenot meitas *I.S.* aprūpi.

Bez tam, bāriņtiesai, konstatējot, ka bērns vecāka nepietiekamas uzraudzības dēļ atradies veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bijis pienākums atbilstoši likuma „Par bāriņtiesām un pagasttiesām” 16. panta pirmās daļas otrajam punktam lemt par bērna aprūpes tiesību atņemšanu, līdz ar to bāriņtiesai nav bijis nepieciešams papildus lemt par administratīvā akta vajadzību kā vienu no lietderības apsvērumiem administratīvā akta izdošanai.

[15] Pārbaudot pārsūdzētā lēmuma atbilstību procesuālajiem un formālajiem priekšnoteikumiem, tiesa konstatē, ka pārsūdzētais lēmums izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, atbilst tajā norādītajām tiesību normām - Civillikuma 203. panta, likuma „Par bāriņtiesām un pagasttiesām” 16. panta noteikumiem un vispārējiem tiesību principiem. Tiesa arī konstatē, ka izdodot pārsūdzēto lēmumu, ir ievērota lietas piekritība, persona ir uzklautā, aktā ir atspoguļots pieteicējas viedoklis, aktā ir norāde uz piemērotām tiesību normām, izdarīti lietderības apsvērumi, norādīta pārsūdzības kārtība.

Rezolutīvā daļa

Pastāvot šādiem apstākļiem un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *I.D.* pieteikumu par Rīgas bāriņtiesas 2006. gada 7. jūnija lēmuma Nr.1-6/1226 atcelšanu.

Šo spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese

I. Kaļiņina